

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Övergripande samhällsfrågor – Motionerna C1–C26 med utlåtanden

Motion C1

Avdelning 38 Östra Småland

Nej till TTIP

TTIP är ett så kallat handelsavtal som håller på att formas mellan USA och EU-kommissionen, som urholkar konsumentskydd, miljö och rättsskydd för både människor och länder. Till och med demokratin blir urholkad. Den bristande öppenheten om innehållet i avtalet och försvårandet att följa förhandlingarna mellan lobbyister företrädande storföretag och EU, är ett slag mot det transparenta samhälle som vi har kämpat länge för att erhålla. Detta kan medföra att EU:s sunda försiktighetsprincip åsidosätts.

Europeisk och amerikansk lagstiftning bygger på olika grundprinciper. I USA krävs vetenskapliga bevis för att till exempel förbjuda specifika kemikalier, men i EU kan ämnen förbjudas på en väldokumenterad misstanke. EU:s försiktighetsprinciper ger alltså medborgaren och konsumenten ett större skydd mot exempelvis skadliga ämnen eller odokumenterade konsekvenser av genmanipulerade födoämnen, för individens bästa.

En överenskommen standard eller gränsvärde i EU för medborgarnas bästa intresse skulle av stora globala företag kunna uppfattas som handelshinder, och TTIP-avtalet ger då företagen rätt att stämma ett land på enorma summor.

Vidare kan en mekanism i detta TTIP-avtal öppna för att lobbyister från näringslivet kan få inflytande på europeisk och därmed också svensk lagstiftning innan allmänheten får kännedom om processen.

Den största fackföreningen i Tyskland, IG Metall, har sagt nej. Frankrike, Österrike och Nederländerna är starkt engagerade och negativa till TTIP. Även det svenska förbundet Kommunal är emot TTIP. De menar att skattebetalarna kan drabbas och även att det underminerar demokratin och staters suveränitet.

Vi föreslår kongressen besluta

att IF Metall säger nej till TTIP.

Utlåtande, motion C1

Syftet med motionen är att IF Metall ska säga nej till The Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP), dvs. att IF Metall ska motsätta sig det tilltänkta handelsavtalet mellan EU och USA. I motionen menar man att avtalet riskerar att urholka såväl demokrati som rättsskydd.

Handelsrelationerna mellan EU och USA regleras av World Trade Organization (WTO). Initiativet till TTIP tillkom som en reaktion på att WTO-processen sedan många år tillbaka har stagnerat och därför inte längre fungerar tillfredsställande. IF Metall är positivt till frihandel och öppenhet. Vi tror därför att ökad handel och minskade handels hinder mellan EU och USA är positivt för svensk industri och i förlängningen för våra medlemmar. Handeln ska vara både fri och rättvis.

I samsyn med LO menar vi därför att avtalet måste slå vakt om demokratin och arbetstagarnas rättigheter. Vi anser att avtalet måste innehålla garantier för mänskliga fri- och rättigheter och att regler om skydd för arbetstagare aldrig ska kunna utgöra handels hinder. Avtalet får inte inskränka nationellt politiskt handlingsutrymme vad gäller exempelvis krav vid upphandlingar och rätten till statliga monopol eller fackliga rättigheter såsom föreningsrätt, förhandlingsrätt och rätten att vidta stridsåtgärder.

Genom handelsavtalet mellan EU och Kanada (CETA) har en ny form av fristående domstol grundlagts för att lösa tvister mellan företag och stater. Detta innebär en förbättring i form av tydligare etiska regler, möjlighet att överklaga beslut samt större öppenhet,

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

vilket också kommer att vara vägledande även för förhandlingarna kring TTIP. Tvistlösningsmekanismen är bara tillämpbar på internationell rätt och kommer därför inte att kunna inskränka nationell lagstiftning.

TTIP är ännu inte färdigförhandlat och mot bakgrund av maktskiftet i USA är tidsplanen oklar.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att avslå motionen.

Motion C2

Klubben vid Norrlandsgjuteriet AB avdelning 3 Norra Västerbotten

En ny folkomröstning om EU

Britternas föredömliga beslut att lämna EU aktualiserade frågan om det svenska medlemskapet. Efter mer än 20 år av EU-elände kan vi konstatera att nej-sidans argument var sanna. EU har inneburit lagstadgad högerpolitik. Se bara på lönedumpningen och bemanningsanställningar som garanteras av EU-makten i Bryssel. En ny folkomröstning om medlemskapet är en demokratisk självklarhet. Svenska folket har rätt att ta ställning till om medlemskapet har gynnat eller missgynnat landets medborgare.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att Sverige ska utlysa en ny folkomröstning om det svenska EU-medlemskapet.

Utlåtande, motion C2

Sveriges beroende av omvärlden, speciellt Europa, är stort och fortsätter att öka. Svensk exportindustri är starkt beroende av EU och de länder som EU har handelsavtal med. Nästan tre fjärdedelar av Sveriges varuexport går till EU/EES. Om Sverige lämnade EU skulle detta få stor negativ påverkan på den svenska exportindustrin och därigenom också för IF Metalls medlemmar. Genom att gå med i EU gav vi upp en del av vår nationella självständighet i utbyte mot en större möjlighet att delta i och påverka beslut internationellt. I dag drygt 20 år senare är Sverige, sett till sin storlek, ett av de länder som har störst påverkan inom EU. Om vi lämnar EU skulle våra möjligheter till självbestämmande inte nödvändigtvis öka. Vårt starka beroende av omvärlden, framför allt EU, skulle förbli detsamma, men vi skulle gå miste om vår möjlighet att påverka besluten.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att avslå motionen.

Motion C3

Klubben vid Norrlandsgjuteriet AB avdelning 3 Norra Västerbotten

Nej till svenskt medlemskap i Nato

Nato är en krigsorganisation utan existensberättigande. Det är uteslutet att Sverige ska ansluta sig till alliansen. Från politiskt håll pågår en smyganslutning, nu senast med ratificeringen av världlandsavtalet. Sverige ska fortsatt vara alliansfritt och föra en utrikespolitik som bygger på nationell suveränitet och avspänning.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag

att aktivt motarbeta en svensk anslutning till Nato

att verka för att Sverige river upp världlandsavtalet med Nato.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Utlåtande, motion C3

Sveriges grundläggande princip är alliansfrihet. Däremot har vi sedan 1960-talet, vid ett flertal tillfällen, aktivt deltagit i FN:s fredsbevarande operationer. Vi deltar även internationellt genom EU:s aktiviteter. Sverige har länge haft ett samarbete med Nato. Samarbetet breddades på 1990-talet genom vårt medlemskap i Partnerskap för fred (PFF) och vi deltar sedan dess i gemensamma försvarsövningar. Världlandsavtalet innebär bland annat att Sverige ska kunna stödja eller ta emot stöd från Nato vid kris eller krig i vårt eget land eller i närområdet. Avtalet ger inte Nato någon rätt att placera kärnvapen på svenskt territorium. Den svenska regeringen har markerat Sveriges fortsatta alliansfrihet och sitt nej till ett medlemskap i Nato. IF Metall har inte tagit ställning för ett medlemskap i Nato. Däremot tillhör det inte förbundets prioriterade områden att aktivt arbeta mot en svensk anslutning eller att verka för att världlandsavtalet rivs upp.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att avslå motionen.

Motion C4

Avdelning 4 Södra Västerbotten, 5 Höga Kusten, 6 Mellersta Norrland

Elnät och järnvägar

I ett modernt, framtidsinriktat och miljöanpassat samhälle där alla människors behov blir tillgodosedda är väl utvecklade infrastrukturer ett måste. Det krävs en hög grad av överblick och samordning samt ekonomisk förmåga till nödvändiga investeringar. Inom den konkurrensutsatta delen av vår industri är man beroende av säkra och konkurrensneutrala elleveranser och priser.

I dag ägs elnätet till stora delar av företag vars viktigaste uppgift är vinstmaximering och utrymmet för socialt ansvar är mycket begränsat. Att kunna transportera gods och människor är också viktigt för företag och medborgare, det behövs säkra, snabba och punktliga tågförbindelser. I dag är det bara samhället som kan ta ansvar för och klara av att axla den bördan.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att staten tar kontroll över produktionen och distributionen av el

att staten tar över drift och underhåll av Sveriges järnvägar.

Utlåtande, motion C4

Svensk industri är beroende av en väl fungerande infrastruktur i form av el-leveranser, bredband, vägar, järnvägar m.m. Staten har det yttersta ansvaret för att denna verksamhet fungerar. Detta sker genom lagstiftning och regelverk, en omfattande offentlig finansiering och genom tjänster som utförs av stat, kommuner och regioner/landsting. Den offentliga verksamheten kompletteras även med privata leverantörer och utförare som upphandlas i konkurrens.

Förbundsstyrelsen anser att infrastrukturens tjänster ska hålla hög kvalitet och tillförlitlighet och tillhandahållas till rimliga priser. De bästa framkomstvägarna att nå dessa mål är fortsatt statlig kontroll av infrastrukturens olika delar, men med möjlighet att kombinera offentlig regi med privata utförare, snarare än att staten helt tar över drift och underhåll.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse 1:a att-satsen beaktad och att avslå 2:a att-satsen.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Motion C5

Avdelning 3 Norra Västerbotten, 4 Södra Västerbotten, 5 Höga Kusten

Bostäder

Sverige behöver fler bostäder. Arbetsgivare har svårt att rekrytera, bland annat för att folk inte får tag i något boende. Ungdomar har inte råd att flytta hemifrån därför att boendet är för dyrt. Därför måste vi få billigare och fler bostäder.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att det byggs fler och billigare bostäder.

Utlåtande, motion C5

Förbundsstyrelsen menar att en bristfällig bostadsförsörjning är ett allvarligt och växande hinder för tillväxt och för industrins utveckling.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att bifalla motionen.

Motion C6

Avdelning 26 Östergötland, 32 Höglandet, 33 Vätterbygden, 38 Östra Småland, 40 Västbo-Östbo, 41 Kalmarsund, 43 Kronoberg

Pension bör räknas som uppskjuten lön

Vi lever fortfarande med sviterna av den borgerliga regeringens härjanden. Ett av de största slagen mot våra äldre kamrater och sjukskrivna var införandet av jobbskatteavdragen, som skapade en skillnad mellan förvärvsarbetande och icke förvärvsarbetande.

Pension är uppskjuten lön och bör beskattas som förvärvsarbete.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att förvärvsarbetande och icke förvärvsarbetande beskattas lika.

Utlåtande, motion C6

Förbundsstyrelsen menar att inkomstskatterna ska utformas rättvist utifrån människors bärkraft. Skatterna är en viktig del av finansieringen av en välfärd som kommer alla till del och utgår från vars och ens behov. Inkomstskatterna ska ha en utformning som bidrar till arbetslinjen och ha en omfördelningseffekt.

Jobbskatteavdragen som genomfördes under alliansregeringens tid ökade klyftorna och inkomstskillnaderna. Skattesänkningarna urholkade finansieringen av välfärden och jobbskatteavdragen kom endast dem med arbetsinkomster till del. Förbundsstyrelsen menar därför att inkomstskatterna behöver ses över och justeras. Skattejusteringar behöver ske med beaktande av prioriteringarna att utveckla välfärden och andra samhällspolitiskt angelägna frågor. Den principiella utgångspunkten vid en översyn bör vara att systemen ska behandla människor lika, så att skatten på pensioner och ersättningar vid sjukdom och arbetslöshet får en utformning som är densamma som vid beskattning av arbetsinkomster.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att bifalla motionen.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Motion C7

Avdelning 49 Nordvästra Skåne

Skattesystemet

Fredrik Reinfeldts alliansregering sänkte skatterna med 140 miljarder kronor, vilket till största delen kom höginkomsttagare till del. Förutom jobbskatteavdraget kommer förmögna undan beskattning eftersom skatt på diverse förmögenheter är avskaffade eller aldrig har införts. Det finns stora obeskattade tillgångar i till exempel lyxbåtar. Bolags-skatten är sänkt till en så låg nivå som 22 procent.

Många som har arbetat hela sitt liv, varvid de oftast drabbats av arbetsskador, pensioneras i dag som fattigpensionärer. Detta ska jämföras med att 140 000 svenskar har en nettoförmögenhet på 5 miljoner kronor.

Skatt efter bärkraft hette det, men hela skattesystemet går ut på att tilldela dem som redan har. Systemet skyddar dem med höga löner och förmögenheter. Detta framkom tydligt när det tidigare i år avslöjades att näringslivstoppar och övriga med stora förmögenheter gömt pengar utomlands för att slippa skatt. Om dessa själva gjorde en rättelse skulle de slippa bestraffning. Vilka andra brottslingar kan få en sådan behandling?

Hela skattesystemet har blivit mindre omfördelande. En borgerlig regering skyddar de sina men när en socialdemokratiskt ledd regering förvaltar en borgerlig skattepolitik, då är något fel.

Aftonbladet ställde i juli frågan: Är det inte konstigt att de mest utsatta betalar högst skatt? På detta svarade statsministern att det var den förra regeringens val att göra detta. Han deklarerade också att vi inte tänker förändra villkoren för enskilda hushåll. Lagt kort ligger.

Alltså; människor med låg disponibel inkomst, som de med sjukpenning, sjukersättning, arbetslösa, pensionärer, lågbetalda tjänstemän och stora delar av LO-kollektivet, har ingen förbättring att vänta. Med andra ord, de som har små förutsättningar för ett dragligt liv får fortsätta att ha det så.

I stora delar av världen förs en debatt om skatter och den ökande ojämlikheten och krav framkommer om en mer rättvis fördelning. International Monetary Fund (IMF) konstaterar att ökad ojämlikhet är ett av de största hoten mot världsekonomin. LO har just presenterat en rapport om inkomstklyftorna i landet.

Den skattehöjning som regeringen nu presenterat att gälla från den 1 januari 2018 är en droppe i havet jämfört med de behov som föreligger med en privatiserad skola och en vård i kris. Behoven är stora även inom andra områden som bostäder, järnvägar och miljö.

Skattejusteringen gäller dem som tjänar mer än 36 000 kronor i månaden. Som mest blir det 100 kronor mer i månaden. Med detta skulle statskassan förstärkas med 1,3 miljarder kronor. Som sagt, en droppe i havet jämfört med de skattesänkningar som alliansregeringen genomförde.

När detta skrivs är det endast två år kvar till valet. Socialdemokraterna kan inte gå till val på att skylla på att det var alliansregeringen som införde jobbskatteavdraget. Jobbskatteavdraget innebär att en person med en löneinkomst på 15 000–20 000 kronor per månad innevarande år betalar mellan 1 100 och 1 400 kronor per månad mindre i skatt än till exempel en pensionär med jämförbar inkomst.

Ska Socialdemokraterna och en rödgrön regering samla fler röster i valet 2018 måste de föra en tuffare och mer rättvis politik. Sjuka, arbetslösa och inte minst pensionärer utgör en stor del av väljarna. Deras röster kan vara avgörande i valet.

Nu är det hög tid för en politik som visar på skillnaden och som förbättrar situationen för människor med låga inkomster.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att det görs en översyn av hela skattepolitiken för att få ett skattesystem med en rättvis profil

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

att skatteskalorna jämsställs så att sjuka, arbetslösa, pensionärer och löneinkomster likabeskattas.

Utlåtande, motion C7

Förbundsstyrelsen vill framhålla att IF Metall genom LO-samverkan sedan tidigare har instämt i behovet av en översyn av skattesystemet. Förbundsstyrelsen menar att en sådan översyn är fortsatt aktuell.

Under alliansregeringens tid genomfördes jobbskatteavdrag som endast kom dem med arbetsinkomster till del. Orättvisor skapades och förbundsstyrelsen menar att den principiella utgångspunkten bör vara att systemen behandlar människor lika, så att skatten på pensioner och ersättningar vid sjukdom och arbetslöshet till sin utformning blir densamma som beskattning av arbetsinkomster.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att bifalla motionen.

Motion C8

Avdelning 4 Södra Västerbotten

Förbundets framtidsfrågor

Vi kan konstatera att det ständigt pågår en diskussion om huruvida de centrala avtalsförhandlingarnas resultat upplevs som bra eller dåliga. En diskussion där det ofta råder delade meningar. Vi har även över tid konstaterat att det är svårt att få en organisation av denna dignitet att enas kring olika sakers förträfflighet. Tyvärr fokuseras avtalsförhandlingarna oftast på löneökningarnivåer och alltför sällan på makt- och inflytandefrågor.

Vi upplever även att vi ofta befinner oss i den omedelbara stridens hetta i våra handlingar. Det kommer nu en önskan om att ta detta förbund till nästa steg i utvecklingen.

Vi behöver kunna ta fighten i dag, men en långsiktig strategi ger oss möjlighet att vinna i morgon. Vi behöver gemensamma mål att uppnå, en uttalad vision om ett bättre samhälle eller liknande.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag

att ta fram viktiga, långsiktiga strategiska frågor att ena kollektivet kring, som vi i framtiden kan ta strid för.

Utlåtande, motion C8

Förbundsstyrelsen menar att IF Metalls engagemang i dag omfattar både frågor som är medlemsnära, dagsaktuella och strategiskt långsiktiga för bredare grupper av medlemmar. På många områden ska båda perspektiven finnas med. Inom ramen för vårt engagemang för förverkligandet av Hållbart arbete finns till exempel frågor som rör dagsaktuella arbetsmiljöfrågor, men också frågor av strategisk betydelse för hur lönesystem kan utvecklas för att främja industrins kompetensutveckling. Andra exempel är kongressprogrammet om framtidens industriarbete och våra handlingslinjer. Båda tar upp frågor som vi behöver ta tag i direkt, men också frågor som är långsiktiga strategiska styrande för vårt förbunds arbete.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Motion C9

Medlemmarna på Veksö AB avdelning 48 MittSkåne

Frysning av amorteringskrav på lån vid uppsägningar

I dag lever många av våra medlemmar på marginalen av vilka utgifter de klarar av. Det blir extra kännbart för den som blir av med sitt arbete och måste gå på a-kassa.

Vi hör nu om amorteringskrav på nya huslån från den 1 juni 2016. Det borde också finnas någon form av uppehåll från amorteringskraven under tiden man är arbetslös. Bromsar man inte utgiftskurvan riskerar man att behöva sälja sitt hus eller lägenhet vid ett tillfälle då man behöver lägga energin på att söka jobb.

Tryggheten vid en anställning blir till rädsla att förlora jobbet för den som lever på marginalen. Med frysning av amorteringskraven på lån vid uppsägning blir det lite mer trygghet för våra medlemmar.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att amortering av lån kan frysas under tiden man går på a-kassa.

Utlåtande, motion C9

Förbundsstyrelsen menar att arbetslöshet innebär ansträngningar för människors privatekonomi och därmed sämre möjligheter att betala bostadslån och amorteringar. Förbundsstyrelsen har dock svårt att se att det är framkomligt att införa ett statligt system för frysning av amorteringar. Villkorsfrågor kring lån och amorteringar bör snarare regleras mellan långivare och låntagare.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att avslå motionen.

Motion C10

Medlem Leine Johansson avdelning 38 Östra Småland

Differentierad drivmedelsskatt

Sverige är stort och industrin är inte alltid tillgänglig med befintlig kollektivtrafik. En lösning kan vara att ha differentierad drivmedelsbeskattning där de som inte har tillgång till bra kollektivtrafik får lägre beskattning än de som har tillgång till utbyggd och bra kollektivtrafik.

Exempel: för dem som pendlar i Stockholm kostar bensinen 20 kronor per liter, för dem i mindre städer 15 kronor per liter och för dem i glesbygd 10 kronor per liter. De kontakter jag pratat med på Skatteverket säger att detta är genomförbart rent tekniskt och då ser jag inget hinder för IF Metall att driva detta ur ett klimatperspektiv, för industrins överlevnad och för sina medlemmar.

Jag föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att Sverige ska ha en differentierad drivmedelsbeskattning utifrån kollektivtrafikens utbredning och tillgänglighet.

Utlåtande, motion C10

Högre levnadsomkostnader i olika delar av landet måste vägas mot de olika livskvaliteter och möjligheter som människor har, och i många fall har valt, genom att bosätta sig på en viss plats i landet. Detta hindrar inte att staten behöver ta ett ansvar för en grundläggande likhet ifråga om social omsorg, sjukvård m.m.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Det främsta sättet för staten att ta detta ansvar är genom utjämningsystemet mellan kommuner med olika skattekraft. Vill man öka graden av omfördelning mellan olika landsdelar är det detta system som bör användas. En differentiering av exempelvis drivmedelsbeskattningen kan dels leda till att de olika systemen motverkar varandra, dels till att besvärliga gränsdragningsproblem uppkommer.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att avslå motionen.

Motion C11

Avdelning 44 Halland, 46 Blekinge, 47 Östra Skåne

Privatiseringar

IF Metall måste ta tydligare ställning mot den obalans som skett när det gäller marknaden och medierna. Marknaden har tagit över och politiken tappar makt. Man måste ha en valfrihet så att inte samhällets resurser flyter bort åt olika håll, dvs. facklig/politisk kontroll över hur pengarna används.

Allt konkurrensutsätts på bekostnad av vård och omsorg. Allmännyttan privatiseras, sjukhusen säljs ut och friskolor öppnas.

Vi i IF Metall måste ta mer hänsyn till de enskilda människorna, alla ensamstående mammor och pappor, de lågavlönade barnfamiljerna, nysvenskar, pensionärerna med låg pension, arbetslösa, sjuka och handikappade. Listan kan göras lång. Vi ska sträva efter jämlikhet, trygghet och gemenskap. Vi ska värna om vår välfärd.

Vi ska solidariskt finansiera tjänster som skola, vård och omsorg och ta upp kampen mot privatiseringsivern.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att skolor, vård och omsorg inte privatiseras med stora vinstintressen

att en bred arbetsgrupp tillsätts som utreder hur privata företag ska verka inom skola, vård och omsorg där skattepengarna stannar kvar i verksamheten.

Utlåtande, motion C11

I motionen föreslås att skolor, vård och omsorg inte privatiseras med stora vinstintressen.

Förbundsstyrelsen anser att skola, vård och omsorg inte ska privatiseras med stora vinstintressen. Den gemensamma välfärden är grundläggande för ett rättvist samhälle där jämlik fördelning kan skapa frihet för alla, inte bara för dem som har köpkraften på sin sida. Därför ska vård, skola och omsorg finansieras gemensamt och fördelas utifrån behov. Välfärden ska finnas tillgänglig i människors vardag och fungera i den verklighet som gäller på ort och ställe. Människors nära inflytande över omsorgen, skolans utbildningar och vården är därför helt avgörande för välfärdens utveckling.

Rätten att kunna välja utförare behöver finnas, oavsett om det sker genom kommunens demokratiskt fattade beslut eller genom att vi som enskilda kan få välja på egen hand. Det privat utförda och offentligt ägda kan verka sida vid sida för att stärka människors tillgång till en välfärd som håller god kvalitet. Kommuner ska ha möjlighet att exempelvis finansiera barnomsorg som utförs av privata föräldrakooperativ. Människor ska ha möjlighet att på egen hand kunna välja offentligt finansierad vuxenutbildning som bedrivs av folkrörelseägda skolor.

Den offentliga verksamheten har ett ansvar för att ge människor god omsorg och vård samt bra utbildningar. Privata utförares möjligheter att gå med överskott får aldrig leda till att vinstintresset går ut över kvaliteten.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Vidare föreslås i motionen att en bred arbetsgrupp tillsätts som utreder hur privata företag ska verka inom skola, vård och omsorg där skattepengarna stannar kvar i verksamheten.

Förbundsstyrelsen menar att förbundets engagemang för en välfärd som utvecklas utan privatisering med stora vinstintressen behöver ske i samverkan med andra. Det lokala engagemanget för skolans, vårdens och omsorgens utveckling är grunden för en välfärd som formas utifrån människors behov. Det är i den lokala verkligheten våra medlemmars behov tar form. Lokalt och regionalt fackligt-politiskt arbete spelar därför en viktig roll för att tillvarata medlemmarnas intressen.

Förbundets ställningstagande behöver också respektera överväganden som görs hos de fackliga organisationer vars medlemmar direkt berörs av begränsningar i möjligheten för välfärdsbolag att gå med överskott. IF Metall är inte facklig huvudaktör för utvecklingen på välfärdens arbetsplatser.

Förbundsstyrelsen vill också framhålla att IF Metall, tillsammans med övriga förbund inom LO, har deltagit i arbetet med att ta fram ett gemensamt program som skissar på en framkomstväg för frågan om vinster i välfärden. LO-förbundens gemensamma program har också varit vägledande för beslut fattade på LO:s kongresser.

Det LO-gemensamma programmet betonar vikten av att införa specifika krav på bemanning och utbildning inom välfärdstjänsterna. Det LO-gemensamma programmet skissar också på behovet av en ny bolagsform, kallad samhällsbolag, där möjligheterna till vinsthantering blir begränsade. Förslaget till ny bolagsform påminner om de aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (SVB), som redan i dag utgör en möjlighet för välfärdsföretag som vill bedriva sin verksamhet i icke vinstdrivande form. LO:s skiss om samhällsbolag utgår från att formen ska vara frivillig för kommuner och landsting att ansluta.

Förbundsstyrelsen menar att IF Metalls ställningstagande i fråga om privatiseringar och möjligheten för verksamheter inom välfärden att uppvisa överskott behöver gå i takt med LO:s gemensamma hållning. Facklig samsyn har bland annat betydelse för förhållningssätt till den offentliga utredning om ”Ordning och reda i välfärden” som i slutet av 2016 lämnade förslag om regleringar av överskott hos välfärdsbolag.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C12

Avdelning 4 Södra Västerbotten, 5 Höga Kusten

Nej till vinst i välfärden

Vi tycker inte att medborgarna ska nekas ”vinst” från verksamheter som finansieras via skatter, verksamheter som benämns som välfärdssektor, bland annat skola, vård och omsorg. Medborgarnas vinst är rätten till utbildning, en god hälsa och övrigt som vi måste ha för att kunna leva ett värdigt liv till låg kostnad.

Vi ser med oro en samhällsutveckling som går mot privata försäkringslösningar, där vi köper oss ett tryggt liv när skattemedlen inte räcker till vår sociala gemensamt finansierade trygghet, eftersom skatteintäkterna även ska täcka kostnader för privata välfärdsaktörer som inte tar ansvar för sin verksamhet.

Utsugningen av skattefinansierad verksamhet har gått för långt. Att tjäna pengar på gamla, sjuka och skolbarn tar miljarder från allas lika rätt till social trygghet, pengar som hamnar i ett fåtal kapitalisters djupa fickor.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att ett förbud mot vinster i välfärden införs.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Utlåtande, motion C12

Förbundsstyrelsen anser att IF Metall ska ha en kritisk inställning till att det sker privatiseringar av skola, vård och omsorg med stora vinstintressen. Ett generellt förbud för välfärdsverksamheter att kunna uppvisa överskott – oavsett om dessa är privata, kooperativa eller offentligt ägda – är dock ogörligt. Överskott kan trots allt uppstå av olika anledningar och hanteras på många olika sätt. Förbundsstyrelsen vill snarare framhålla ett behov av begränsningar i möjligheten att lyfta ut vinster ur privata välfärdsverksamheter.

IF Metall har tillsammans med övriga förbund inom LO deltagit i ett arbete med att ta fram ett gemensamt program som skissar på en framkomstväg för frågan om begränsningar av vinster i välfärden.

LO-förbundens gemensamma program har sedan varit vägledande för beslut fattade på LO:s kongresser. Det finns därmed inom LO en facklig samsyn kring vinstbegränsningar. LO:s gemensamma program skissar på en ny bolagsform, kallad samhällsbolag, där möjligheterna till vinsthantering blir begränsad.

Förslaget till ny bolagsform påminner om de aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (SVB) som redan i dag utgör en möjlighet för välfärdsföretag som vill bedriva sin verksamhet i icke vinstdrivande form. LO:s skiss om samhällsbolag utgår från att formen ska vara frivillig att anlita för kommuner och landsting. På så sätt tas hänsyn till att villkoren kan se olika ut i olika verkligheter runt om i landet. Det LO-gemensamma programmet tar inte bara upp vinstfrågan, utan betonar vikten av att införa specifika krav på bemanning och utbildning inom välfärdstjänsterna.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C13

Avdelning 49 Nordvästra Skåne

Privatisering av skola och vård – vinster i välfärden

De borgerliga partierna och näringslivet har under lång tid drivit frågan om att privatisera offentlig verksamhet. När de borgerliga fick makten införde de privatiseringar i snabb takt. Detta har lett till att Sverige ligger i topp med privatisering av vår gemensamma välfärd.

I de flesta länder är det inte lagligt att skattefinansierad välfärdsverksamhet drivs i vinstsyfte.

För några decennier sedan var det otänkbart att privatisera vår välfärd så att en stor del av våra gemensamma skattepengar, som är avsedda för barn, sjuka och äldre, i stället skulle hamna i privata profitörers fickor.

Hur blev det så här? Näringslivet letade efter fler verksamheter att tjäna pengar på. De ville komma över statliga företag och den offentliga verksamheten, där det fanns stora möjligheter att göra profit. Tillsammans med sina allierade, de borgerliga partierna och borgerlig media agiterades för en utförsäljning av statliga företag och försäljning/privatisering av driften av offentlig verksamhet. Deras argument var att privat drift var bättre än offentlig och argumentet mot statliga företag var att sådant ska inte staten syssla med.

För näringslivet har skolor och vårdinrättningar blivit rena guldgruvorna. Det är säkra pengar från skattebetalarna som de så kallade välfärdsföretagen plockar till sig. De behöver inte leta kunder.

Men ofta fungerar det inte, vilket vi snart dagligen kan läsa om i media. Oseriösa företag tar över driften både inom vård och skola. När de inte klarar verksamheten eller går i konkurs, vem får då snabbt hoppa in för att rädda verksamheten? Jo, det offentliga.

Att privata aktörer inte ska driva sjukvård eller skolverksamhet har diskuterats livligt. Enligt flera undersökningar från Göteborgs universitet vill en stor majoritet av svenska folket förbjuda vinster i välfärden, och detta även bland borgerliga väljare. Även bland personer som använder sig av privata alternativ finns motstånd mot vinster i välfärden.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Enligt regeringens utredare kan ett förslag för att begränsa stora vinster i välfärden vara klart den 1 november 2016. Det har läckt ut att taket i vinstuttaget skulle vara 8 procent. LO har tidigare diskuterat kring 3–4 procent. Kritik har redan riktats mot förslaget från olika håll. Det nämns att övervinsterna i välfärdsföretagen är 15 miljarder kronor per år. Tänk vad dessa pengar kunde göra för skola och vård!

Näringslivet och högerpartierna – Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna – vill inte att vi ska fundera på hur mycket skattepengar som blir vinster till de privata aktörerna i våra välfärdsverksamheter.

Att göra vinst på våra barn, sjuka och gamla är omoraliskt. För att verksamheterna ska ge vinst minskas resurserna både när det gäller personal och material, och arbetsmiljön blir sämre.

När pengar som vi gemensamt har betalat i skatt, som skulle gå till en god vård för sjuka och äldre och en bra utbildning för våra barn, i stället går till stora vinster, mycket höga chefslöner och stora pensionsavsättningar, då är något verkligen fel.

Med nuvarande skolsystem har ett konkurrensläge uppstått mellan skolor, vilket gör att stora pengar läggs på marknadsföring, pengar som skulle ha använts till elevernas undervisning. Att skolan blivit segregerad beror på system med fristående skolor, fria skolval, skolpeng och privat drift av skolor. I skollagen står att skolan ska vara likvärdig, vilket den långt ifrån är i dag. Vems barn förlorar mest på det? En likvärdig skola kan inte skapas av marknaden.

Omsorgen och sjukvården står inför stora utmaningar: stora pensionsavgångar framöver, personalbrist, vikarieanställningar som ger en stressig arbetssituation och en otrygghet för vikariepersonal. Det råder missnöje om lönerna och om dåliga och ständiga organisationsförändringar. Att som i dag hyra in personal från bemanningsföretag som för med sig mångdubbel kostnad är fullständigt ohållbart.

Lokalbristen är stor och sjuka kan få ligga i korridorer hela dagar. De sjuka skickas runt till olika rehabiliteringshem på grund av platsbrist. När kommunerna ska ta över ansvaret för rehabiliteringen kan platsbrist medföra att den sjuke får skickas till annan kommun.

På kommunernas vårdhem råder också platsbrist och äldre kan bli placerade i en helt främmande kommun. Vårdhemmen drivs ofta privat och timanställningar är alltför vanligt.

Vi måste skapa attraktiva arbetsplatser inom skolan, omvårdnaden och sjukvården med goda arbetsförhållanden och bra löner.

Tidigare socialdemokratiska gymnasieministern framförde att de kunde tänka sig att ta itu med religiösa privatskolor. I skollagen framgår att undervisningen ska vara sekulär, alltså religionsfri. Skolan ska vara demokratisk och dess uppgift är att undervisa, inte att indoktrinera. Enligt Skolverket fanns förra läsåret 62 konfessionella skolor med 8 051 elever, vilket är 7,8 procent av grundskolans elever. Det är alltså inte ett fåtal elever det handlar om.

Vi anser att vi ska återgå till den framgångsrika demokratiska skola och vård vi en gång hade och som inte styrdes av vare sig ekonomiska eller religiösa intressen. Våra gemensamma skattemedel ska användas till det de är avsatta för och inte generera vinster som hamnar i välfärds kapitalisters fickor.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att vård, omsorg och skola inte får drivas av vinstdrivande företag

att religiösa friskolor förbjuds.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Utlåtande, motion C13

Förbundsstyrelsen anser att IF Metall ska ha en kritisk inställning till att det sker privatiseringar av skola, vård och omsorg med stora vinstintressen. Förbundsstyrelsen ser därför ett behov av begränsningar i möjligheten att lyfta ut vinster ur privata välfärdsverksamheter. IF Metall har tillsammans med övriga förbund inom LO deltagit i ett arbete med att ta fram ett gemensamt program som skissar på en framkomstväg som skulle begränsa verksamheten för vinstdrivande välfärdsföretag. LO-förbundens gemensamma program har sedan varit vägledande för beslut fattade på LO:s kongresser. Det finns därmed en facklig samsyn inom LO.

LO:s gemensamma program skissar på en ny bolagsform, kallad samhällsbolag, där möjligheterna till vinsthantering begränsas. Förslaget till ny bolagsform påminner om de aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (SVB), som redan i dag utgör en möjlighet för välfärdsföretag som vill bedriva sin verksamhet i icke vinstdrivande form. LO:s skiss om samhällsbolag utgår också från att formen ska vara frivillig för kommuner och landsting att anlita. På så sätt tas hänsyn till att villkoren kan se olika ut i olika verktygheter runt om i landet. Det LO-gemensamma programmet tar inte bara upp vinstfrågan, utan betonar vikten av att införa specifika krav på bemanning och utbildning inom välfärdstjänsterna.

När det gäller religiösa friskolor menar förbundsstyrelsen att det är självklart att skolans undervisning fortsatt ska vara icke-konfessionell och vila på vetenskaplig grund samt vara saklig och allsidig. Det är viktigt att skolans arbete bygger på de värdegrunder som upprätthåller vårt demokratiska samhälle. Skolan ska därför lyfta fram de värden, såsom alla människors lika värde och jämställdhet mellan könen, som vårt gemensamma samhälle vilar på. Undervisningen ska bedrivas i enlighet med läroplanernas krav på öppenhet för skilda uppfattningar, tolerans och möjligheter till personliga ställningstaganden. Skolan ska vara en mötesplats för elever med olika bakgrunder, där elever kan lära känna varandra och tillsammans lägga grunden för byggandet av det framtida samhället.

Förbundsstyrelsen vill understryka att alla skolor måste kunna leva upp till dessa krav, oavsett om de är offentliga eller är friskolor som vilar på konfessionell grund. Strikt statlig kontroll av alla skolor är helt avgörande för alla elevers rätt till en god skolgång.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C14

Avdelning 48 MittSkåne

Historia på riktigt

Vi anser att man i skolan i dag inte undervisar om den svenska modellen och vad den gjort för Sverige och hur viktig den är för vårt samhälle. Dagens ungdom har ibland knappa, om inte obefintliga, kunskaper om facket, bland annat beroende på att arbetarnas villkor sällan synliggörs i undervisningen.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att det införs obligatorisk skolundervisning om arbetsmarknadens parter och deras roller i arbetslivet och på svensk arbetsmarknad.

Utlåtande, motion C14

Redan i dag ingår undervisning om arbetsmarknadens parter och deras roller på arbetsmarknaden i läroplanen för både grundskolan och gymnasiet. Tillsammans med Arena-gruppen har fackföreningsrörelsen tagit fram flera olika material som exempelvis behand-

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

lar arbetsmarknaden, den svenska modellen, diskriminering och arbetsmiljö. Det är viktigt att berörda lärare är medvetna om att dessa material finns och att de används för att stärka elevernas kunskaper. Där har LO, Arenagruppen och fackförbunden en stor uppgift att fylla.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C15

Avdelning 4 Södra Västerbotten, 6 Mellersta Norrland

Kritisk källgranskning i skolan

Allmänbildningen i landet riskerar att sjunka drastiskt när medborgarnas förmåga att kritiskt granska och bedöma all den information de överöses med är dålig eller helt saknas. Om Facebook, Youtube eller andra sociala medier ska stå för allmänbildningen ser framtiden mörk ut.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att införa kritisk källgranskning som ett ämne i grundskolan.

Utlåtande, motion C15

Förbundsstyrelsen menar att kritisk källgranskning är en oerhört viktig färdighet att bemästra när man ska orientera sig i dagens snabba informations- och kunskapssamhälle. I skolans läroplan (Lgr 11) står det bland annat: ”Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.” I enlighet med detta genomsyras i princip samtliga läroplaner i de olika ämnena av samma sak. Att införa kritisk källgranskning som ett särskilt skolämne torde därmed inte vara nödvändigt. Det ger allra bäst effekt när eleverna praktiskt får använda sig av det i de direkta ämnesstudierna.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C16

Avdelning 4 Södra Västerbotten

Skolning

Det finns ett stort gap i allmänbildningen i vårt samhälle. Olika intressenter gör sitt yttersta för att måla upp sin bild av verkligheten och dess utmaningar. Vi ser hur samhället blir mer och mer introvert, och individen har under lång tid varit i fokus. Kollektiva lösningar utmålas som svaga jämfört med kraften hos en företagsam individ. Nya generationer växer upp, med nya förebilder och nya påverkanskanaler.

Det var enkelt för makthavarna att förstå och leda folket när det endast fanns en kanal på tv. Nu går mediekanalerna inte att räkna. Möjligheten att vistas i mediemiljöer där individen enbart får bekräftelse på sin egen världsbild är ett uppenbart dilemma.

Gapet i allmänbildningen enligt oss består framför allt i att historieberövningen i Sverige utelämnar föreningslivets roll och betydelse.

Vi påstår att marknaden har för stor makt över samhället och att vi måste göra något åt detta. Att samla, skola och påverka låter som en bra grej!

Slutligen ett citat från en luttrad klubbordförande: ”Det var inte bättre förr, det är sämre nu!”

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag

att ta fram en strategi i syfte att för medborgare effektivt belysa föreningslivets betydelse för samhället

att under kongressperioden genomföra en analys av läromedlen i svensk samhällskunskap, i syfte att analysera behovet av åtgärder för att kunna skapa ett samhälle som inkluderar människor och som stärker fackföreningars position i samhället.

Utlåtande, motion C16

Förbundsstyrelsen vill framhålla att i läroplanen, för de samhällsorienterade ämnena i allmänhet och för samhällskunskap och historia i synnerhet, har föreningslivet, folkrörelserna och deras betydelse för demokratins och välfärdsstatens utveckling i Sverige en framträdande plats. Sedan är det de enskilda skolornas och lärarnas uppgift att se till att eleverna tillgodogör sig kunskaper kring detta. Till sin hjälp har de ett stort utbud av läromedel i olika former.

Utöver de traditionella läroböckerna erbjuds mängder med fördjupningsmaterial från olika avsändare. Både näringslivet och fackföreningsrörelsen erbjuder via läromedelsdistributörerna ett flertal olika publikationer som lärarna kan välja mellan. Till exempel har IF Metalls skrift *Olika tillsammans*, som återger vår syn på mångfald, rasism och intolerans, beställts i mer än 30 000 exemplar sedan den kom ut 2015. Tillsammans med Arenagruppen har fackföreningsrörelsen tagit fram flera olika material som exempelvis behandlar arbetsmarknaden, den svenska modellen, diskriminering och arbetsmiljö. Det är viktigt att berörda lärare är medvetna om att dessa material finns och att de används för att stärka elevernas kunskaper. Där har LO, Arenagruppen och fackförbunden en stor uppgift att fylla.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C17

Avdelning 2 Norrbotten, 3 Norra Västerbotten, 4 Södra Västerbotten, 5 Höga Kusten

Offentlig upphandling

Vi behöver få säkrare arbetsplatser, jämnare konkurrens och undvika lönedumpning i den offentliga sektorn.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att kollektivavtal ska vara ett krav vid offentlig upphandling.

Utlåtande, motion C17

Förbundsstyrelsen menar att offentlig upphandling alltid ska ske med utgångspunkten att schysta villkor ska gälla på arbetsmarknaden. Därför ska upphandling omfatta villkor som ger arbetstagare rättigheter enligt kollektivavtal.

Sund konkurrens ska gälla mellan seriösa företag. Då duger det inte att den offentliga sektorns upphandling av varor och tjänster medverkar till löne- och villkorsdumpning. Kollektivavtalen är grundbulten i den svenska modellen och ett gemensamt ansvar för de avtalsbärande parterna på arbetsmarknaden. Offentlig upphandling får aldrig bli verktyg för att skada den svenska modellen.

Förbundsstyrelsen menar att det är en ideologiskt viktig utgångspunkt att det är parterna som bär ansvaret för kollektivavtal, inte staten. Den svenska modellen utgår från att

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

arbetsgivare och vi som facklig organisation genom kollektivavtal sätter villkoren i arbetslivet. Det är vi som facklig organisation som genom aktivt arbete säkerställer att avtalen följs och att fler arbetsplatser omfattas av kollektivavtal; ett ansvar och ett arbete som vi aldrig lägger över på staten.

För IF Metall är det en viktig princip att villkoren för anställda regleras i avtal mellan parterna. I så stor utsträckning som möjligt vill vi att kollektivavtalen ska styra vilka villkor som ska gälla på arbetsplatserna. Vi väljer därför alltid att söka avtalslösningar före att skicka problemställningar till regering eller riksdag för att justera arbetsrätten. Offentlig upphandling och villkor för arbetsmarknadspolitiskt stöd ska säkerställa villkor enligt kollektivavtal. Kommunernas, landstingens och statens upphandling av varor och tjänster, eller den statliga arbetsmarknadspolitiken, är dock inte verktyg för att binda arbetsplatser till kollektivavtal – det är i den svenska modellen parternas ansvar.

Under den socialdemokratiskt ledda regeringen har förslag som drar nytta av EU:s nya regelverk lagts fram till riksdagen för att stärka möjligheten att ställa de sociala villkoren vid offentlig upphandling. Sverigedemokraterna, med stöd av de fyra borgerliga partierna, såg till att regeringens förslag röstades ned. IF Metall kommer fortsatt att stödja regeringens engagemang för att stärka de sociala villkoren vid offentlig upphandling.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C18

Avdelning 26 Östergötland, 32 Högländet, 33 Vätterbygden, 38 Östra Småland, 40 Västbo-Östbo, 41 Kalmarsund, 43 Kronoberg

Samråd

Överenskommelsen mellan LO och Arbetsförmedlingen som rör samråd är i grunden mycket bra. Däremot tenderar LO-förbundens yttranden till Arbetsförmedlingen att bli verkningslösa.

I Sveriges riksdag finns en majoritet för den svenska modellen och arbetsmarknadens parter är eniga om att modellen måste försvaras. Det blir således orimligt att staten ska tillskjuta medel eller försätta människor i arbetsmarknadspolitiska åtgärder hos företag som valt att stå utanför den svenska modellen genom att inte teckna kollektivavtal.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att regeringen ger Arbetsförmedlingen direktiv att kräva kollektivavtal av de arbetsgivare som erhåller ekonomiskt stöd av staten i ett arbetsmarknadspolitiskt syfte

att i överenskommelsen om samråd mellan LO och Arbetsförmedlingen lösa den kunskapsskillnad som finns mellan landets handläggare genom att LO erbjuder utbildning lokalt till de olika arbetsförmedlingarna om kollektivavtal och den svenska modellen.

Utlåtande, motion C18

IF Metall erfar att Arbetsförmedlingen inte lever upp till sin samrådsskyldighet och därmed tenderar att skapa otrygga anställningar på arbetsmarknaden. IF Metall ser det som en viktig princip att villkora att företag som erhåller ekonomiskt stöd av staten, i ett arbetsmarknadspolitiskt syfte, ska leva upp till villkor enligt kollektivavtal. Det får dock inte vara så att den statliga arbetsmarknadspolitiken blir ett verktyg för att binda arbetsplatser till kollektivavtal – det är i den svenska modellen parternas ansvar. Det är vi som facklig organisation som genom aktivt arbete säkerställer att avtal följs och att fler arbetsplatser omfattas av kollektivavtal.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

IF Metall har under en längre tid arbetat för att få samråden att fungera bättre. Detta genom att kalla till regionala samtal där avdelningar träffar ansvariga branschstrateger på Arbetsförmedlingen för att bland annat visa vad vi kan bidra med i deras arbete och därmed få arbetsförmedlaren att se frågan ur IF Metalls perspektiv. Dessa samtal har lett till att arbetet med att skapa ett större värde av samråden har påbörjats inom tre marknadsområden: Stockholm–Gotland, Småland–Blekinge och Norra Norrland. IF Metall ser dock att det behövs en mer samlad strategi från LO:s sida med syfte att höja kunskapen om den svenska modellen hos handläggarna på Arbetsförmedlingens lokalkontor.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C19

Avdelning 15 Stockholms län

Samråd/yttrande till Arbetsförmedlingen och Migrationsverket

Vi ska som organisation lämna yttrande till myndigheter vid olika former av anställningar och jobberbjudanden.

Det förekommer att villkoren försämras för den enskilde i förhållande till underlaget som vi har yttrat oss över och eventuellt godkänt. Mestadels är det lönenivån som försämras efter det att myndigheten har beslutat och godkänt uppgifter lämnade av arbetsgivaren. Eftersom beslutsunderlaget inte betraktas som ett juridiskt bindande avtal går det inte att tvista mot arbetsgivaren för våra medlemmars bästa.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att beslutsunderlaget från myndigheten ska gälla som ett juridiskt bindande avtal som inte kan försämrats.

Utlåtande, motion C19

Fokus i motionen ligger på frågan om möjligheten att kontrollera arbetsförhållanden för personer som arbeidskraftsinvandrat samt stötta dem när behov uppstår. Dessutom lyfts också problemet att arbetsgivare kan ålägga arbetstagare att betala extra avgifter. Detta innebär i praktiken att den lön som arbetsgivaren på pappret har lovat att betala ut, och som fackliga organisationer ges möjlighet att yttra sig över, inte nödvändigtvis stämmer överens med vad som i verkligheten betalas ut till arbetstagaren. I motionen menar man att det skulle vara möjligt att komma till rätta med detta genom att ge beslutsunderlaget status av ett bindande avtal.

De regelverk som gäller när en person söker tillstånd att arbeta i Sverige slår fast att arbetstagaren ska erbjudas anställningsvillkor och lön på minst samma nivå som svenska kollektivavtal och att arbetsgivaren ska teckna sjukförsäkring, livförsäkring, trygghetsförsäkring och tjänstepensionsförsäkring när arbetstagaren börjar anställningen. Det slås dessutom fast att berörd facklig organisation ska ges möjlighet att yttra sig över anställningsvillkoren. Om arbetsgivaren ges möjlighet att använda sig av kryphål som ändrar anställningsvillkoren efter att facket har godkänt dem, blir detta godkännande (eller brist på detsamma) verkningslöst. Detta strider dessutom mot intentionen i regelverket. Förbundsstyrelsen vill därför understryka betydelsen av en fungerande kontroll av att avtal och regelverk verkligen följs.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Motion C20

Avdelning 15 Stockholms län

Anställningserbjudande från arbetsgivare utan kollektivavtal

För att få tillstånd för att arbeta i Sverige och för att få EU:s blåa kort för att arbeta i Sverige ska det finnas ett anställningserbjudande. Migrationsverket ska sedan begära yttrande från oss innan anställningserbjudandet godkänns.

Det finns inget krav från Migrationsverket om att arbetsgivaren ska ha tecknat kollektivavtal för att få ett godkännande, eftersom det skulle strida mot EU:s regler. Utan kollektivavtal garanteras inte den anställde grundläggande villkor i sin anställning, som då är otrygg.

Konkurrens sker inte heller på likvärdiga villkor gentemot arbetsgivare med kollektivavtal. Därför måste EU:s regler ändras så att krav på kollektivavtal kan ställas från Migrationsverket.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att anställningserbjudande från arbetsgivare utan gällande kollektivavtal inte ska godkännas av Migrationsverket.

Utlåtande, motion C20

Förbundsstyrelsen vill framhålla att de regelverk som gäller när en person söker tillstånd att arbeta i Sverige slår fast att arbetstagaren ska erbjudas anställningsvillkor och lön på minst samma nivå som svenska kollektivavtal och att arbetsgivaren ska teckna sjukförsäkring, livförsäkring, trygghetsförsäkring och tjänstepensionsförsäkring när arbetstagaren börjar anställningen. Det slås dessutom fast att berörd facklig organisation ska ges möjlighet att yttra sig över anställningsvillkoren.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C21

Avdelning 27 Östra Skaraborg, 28 Västra Skaraborg, 29 Norra Älvsborg, 30 Bohuslän-Dal, 34 Borås, 36 Göteborg

Ökat fackligt inflytande vid anställning med arbetsmarknadsstöd

Nystartsjobb, lönebidrag, instegsjobb och särskilt anställningsstöd; Arbetsförmedlingens olika möjligheter för att dela ut arbetsgivarstöd är många. Arbetsgivarstödet är ofta den enda möjlighet som en arbetsgivare har för att kunna anställa människor som står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden.

Vid samtliga dessa bidragsanställningar ska Arbetsförmedlingen samråda med arbetstagarorganisationen innan anvisning sker. Tyvärr väger våra ord inte alltför tungt i dessa sammanhang och inte sällan passar oseriösa arbetsgivare, utan vare sig kollektivavtal eller adekvata arbetsplatsförsäkringar, på att utnyttja både anställningsstöd och personal till fullo.

Vi har medlemmar som riskerar att råka riktigt illa ut för att Arbetsförmedlingen tillåts att ge generösa arbetsgivarstöd till oseriösa arbetsgivare. Inte sällan hörs också kommentarer från enskilda arbetsförmedlare om att ”Skriv bara ett yttrande på samrådet. Det spelar ingen roll vad ni skriver för vi kommer att godkänna anställningsstödet ändå”.

Detta oseriösa hanterande och utnyttjande av människor måste få ett stopp. Fackens åsikter ska inte gå att nonchalera.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att öka det fackliga inflytandet vid Arbetsförmedlingens beslut om arbetsgivarstöd

att kollektivavtal ska vara ett krav för att Arbetsförmedlingen ska bevilja arbetsgivarstöd.

Utlåtande, motion C21

Förbundsstyrelsen menar att det samrådsförfarande som Arbetsförmedlingen är skyldig att ha med berörd facklig organisation inför det att människor anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program är viktigt. Fackliga företrädare har expertis som kan vara avgörande för Arbetsförmedlingens överväganden om anvisningens faktiska lämplighet. Det handlar om kunskap om vilka löner och villkor som gäller enligt kollektivavtal, om arbetsmiljön och om det har förekommit uppsägningar som innebär att det finns tidigare anställda med återanställningsrätt. Därför behöver det fackliga inflytandet vid Arbetsförmedlingens beslut om arbetsgivarstöd stärkas.

IF Metall ska därför fortsatt inom ramen för LO-samverkan delta i engagemanget för att utveckla samrådet. Det är de fackliga centralorganisationerna, som är parter i överenskommelsen, som reglerar samrådet och hur det i praktiken tillämpas.

Förbundsstyrelsen menar att det är väsentligt att insatser som sker via arbetsmarknadspolitiken inte medverkar till löne- och villkorsdumpning. Företag som erhåller ekonomiskt stöd av staten, i ett arbetsmarknadspolitiskt syfte, ska leva upp till villkor enligt kollektivavtal. Det får dock inte vara så att den statliga arbetsmarknadspolitiken blir ett verktyg för att binda arbetsplatser till kollektivavtal – det är i den svenska modellen parternas ansvar. Det är vi som facklig organisation som genom aktivt arbete säkerställer att avtal följs och att fler arbetsplatser omfattas av kollektivavtal.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att bifalla 1:a attsatsen och att anse 2:a attsatsen beaktad.

Motion C22

Avdelning 46 Blekinge, 47 Östra Skåne, 48 MittSkåne

Grundkrav på kollektivavtal

I dag finns det många arbetsgivare som har kollektivavtal enligt den svenska modellen. Detta innebär att de anställda har ett försäkringsskydd och är garanterade lägstralöner enligt avtal.

För att motverka osund konkurrens och lönedumpning på svensk arbetsmarknad ska kollektivavtal finnas vid offentliga upphandlingar och när en arbetsgivare får stöd via Arbetsförmedlingen genom arbetsmarknadspolitiska program.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att de på Arbetsförmedlingen förekommande arbetsmarknadspolitiska programmen endast ska gälla på kollektivavtalsbundna arbetsplatser

att kollektivavtal ska finnas som grundkrav vid offentlig upphandling.

Utlåtande, motion C22

Förbundsstyrelsen menar att sund konkurrens ska gälla mellan seriösa företag. Då duger det inte att den offentliga sektorns upphandling eller den statliga arbetsmarknadspolitiken medverkar till löne- och villkorsdumpning. Kollektivavtalen är grundbulten i den svenska

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

modellen och ett gemensamt ansvar för de avtalsbärande parterna på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitik och offentlig upphandling får aldrig bli verktyg för att skada den svenska modellen. Offentlig upphandling och villkor för arbetsmarknadspolitiskt stöd ska säkerställa villkor enligt kollektivavtal.

Förbundsstyrelsen menar att det är en ideologiskt viktig utgångspunkt att det är parterna som bär ansvaret för kollektivavtal, inte staten. Den svenska modellen utgår från att arbetsgivare och vi som facklig organisation genom kollektivavtal sätter villkoren i arbetslivet. Det är vi som facklig organisation som genom aktivt arbete säkerställer att avtalen följs och att fler arbetsplatser omfattas av kollektivavtal; ett ansvar och ett arbete som vi aldrig lägger över på staten. Därför kan heller inte kommunernas, landstingens och statens upphandling av varor och tjänster, eller den statliga arbetsmarknadspolitiken, vara verktyg för att binda arbetsplatser till kollektivavtal.

Under den socialdemokratiska ledda regeringen har förslag, som drar nytta av EU:s nya regelverk, lagts fram till riksdagen om att stärka möjligheten att ställa de sociala villkoren vid offentlig upphandling. Sverigedemokraterna, med stöd av de fyra borgerliga partierna, såg till att regeringens förslag röstades ned. IF Metall kommer fortsatt att stödja regeringens engagemang för att stärka de sociala villkoren vid offentlig upphandling.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Motion C23

Avdelning 15 Stockholms län

Statliga bidrag till arbetsgivare utan kollektivavtal

Arbetsförmedlingen ska begära samråd och vi ska yttra oss innan beslut tas om att bevilja arbetsgivare statliga bidrag för anställda.

Det finns i dag inget krav från Arbetsförmedlingen om att det ska finnas kollektivavtal för att statliga medel ska beviljas, eftersom det skulle strida mot gällande EU-direktiv. Utan kollektivavtal garanteras inte den anställda grundläggande villkor i sin anställning, som då är otrygg. Konkurrens sker inte heller på likvärdiga villkor gentemot arbetsgivare med kollektivavtal.

Företag utan kollektivavtal ska inte beviljas statliga medel för att bedriva sin verksamhet. Därför måste EU:s regler ändras så att krav på kollektivavtal kan ställas från Arbetsförmedlingen.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att en förutsättning för att arbetsgivare ska beviljas statliga medel för sin verksamhet är att verksamheten omfattas av gällande kollektivavtal.

Utlåtande, motion C23

Förbundsstyrelsen menar att stöd inom arbetsmarknadspolitiken och offentlig upphandling inte får medverka till löne- och villkorsdumpning. Kravet som ställs i motionen är dock mer långtgående, eftersom beviljandet av statliga medel kan omfatta stimulanser inom en mängd olika områden som har svag koppling till kollektivavtalen på arbetsplatserna. Det skulle kunna handla om alltifrån statliga medel för att främja innovationer till klimatanpassning av bostäder.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Motion C24

Medlem Per-Göran Skoog avdelning 6 Mellersta Norrland

Barnomsorg på obekvämt arbetstid

Det är svårt för många föräldrar att kunna ta ett skiftjobb och förena arbete och föräldraviv. Barnomsorg på obekvämt arbetstid skulle underlätta för många föräldrar att kunna ta ett skiftjobb.

Jag föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att lagstiftning införs om rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Motion C25

Avdelning 4 Södra Västerbotten, 27 Östra Skaraborg, 28 Västra Skaraborg, 29 Norra Älvsborg, 30 Bohuslän-Dal, 34 Borås, 36 Göteborg

Rätt till barnomsorg

Allt fler arbetar på obekvämt arbetstid. Att erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid är både en jämställdhetsfråga och en ekonomisk fråga. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är barnomsorg en garanti för att även ensamstående föräldrar kan arbeta, försörja sig och bidra till landets skatteintäkter.

I dag arbetar nästan 40 procent av alla löntagare i Sverige på kvällar, nätter och helger. Behovet av barnomsorg på kvällar, nätter och helger finns alltså hos en väldigt stor del av den arbetande befolkningen med barn. Detta gäller inte minst inom den viktiga industrin. Industrin är alltid beroende av att rekrytera de bästa, och då måste hinder för att rekrytera dessa minska. Ett av dessa hinder är bristen på barnomsorg på kvällar, nätter och helger.

I dag får människor lov att tacka nej till arbete på grund av att barnomsorgen inte går att lösa. Om Sverige ska stärka sin position som industriland är det en avgörande förutsättning att människor också kan och vill arbeta under acceptabla villkor. Anställda inom industrin eller andra branscher som arbetar på obekvämt arbetstid ska inte behöva vara beroende av vänner och familj för att lösa barnomsorgen.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att lagkrav införs för kommunerna att erbjuda barnomsorg på kvällar, nätter och helger.

Utlåtande, motionerna C24 och C25

Det finns i dag lagstiftning som säger att kommunerna ska sträva efter att erbjuda barnomsorg under obekvämt arbetstid. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har tillskjutit statsbidrag för förverkligandet av barnomsorg under obekvämt arbetstid. Undersökningar som Skolinspektionen har genomfört av kommunernas verksamhet för barn i åldern 1–5 år, visar förvisso att merparten av landets kommuner erbjuder barnomsorg under obekväma arbetstider. Erbjudandet är dock långt ifrån alltid anpassat efter föräldrarnas faktiska behov och förutsättningar. Följden blir att många föräldrar inte kan utnyttja kommunernas erbjudande om barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Förbundsstyrelsen menar att barnomsorg under obekvämt arbetstid är väsentligt för förverkligandet av arbetslinjen och för ett mer jämställt arbetsliv. Det lokala och regionala fackliga engagemanget spelar därför en viktig roll för att stärka våra medlemmars tillgång till barnomsorg som fungerar med arbetslivets skiftande villkor.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionerna beaktade.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

Motion C26

Avdelning 22 Sörmland

Barnomsorg/flexibilitet

I takt med ökade krav på flexibilitet på industriarbetaren och att omställning ska ske med allt kortare varsel, klarar få kommuner av att samordna krav på flexibilitet när det gäller barnomsorg på obekväma arbetstider. Även där barnomsorg finns är ofta antalet platser begränsade. Förutsättningar måste finnas till den önskade flexibiliteten genom en fungerande barnomsorg i hela landet och på oregelbundna arbetstider.

Vi föreslår kongressen besluta ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för

att i samarbete med andra aktörer ställa krav på en förändring gällande barnomsorgen som går i takt med de ökande kraven på flexibilitet.

Utlåtande, motion C26

Förbundsstyrelsen menar att barnomsorg under obekväm arbetstid är väsentligt för förverkligandet av arbetslinjen och för ett mer jämställt arbetsliv. Arbetslinjen, ett jämställt arbetsliv och givetvis barnens behov ska vägleda utvecklingen av barnomsorgen – inte företags iver att öka flexibiliteten.

Det finns i dag lagstiftning som säger att kommunerna ska sträva efter att erbjuda barnomsorg under obekväm arbetstid. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har också tillskjutit statsbidrag för förverkligandet av barnomsorg under obekväm arbetstid.

Undersökningar som Skolinspektionen har genomfört av kommunernas verksamhet för barn i åldern 1–5 år, visar att det faktiska erbjudandet av barnomsorg långt ifrån alltid och överallt är anpassat efter de faktiska behoven. Följden blir att många inte kan utnyttja kommunernas erbjudande om barnomsorg på obekväm arbetstid. Förbundsstyrelsen menar att vägen framåt handlar om att i det fackligt-politiska arbetet använda kännedomen om hur det i praktiken fungerar lokalt och regionalt för att förändra kommunernas utformning av tillgången till barnomsorg.

Förbundsstyrelsen föreslår mot denna bakgrund kongressen besluta att anse motionen beaktad.